

**Współprzewodniczący
Komisji Wspólnej Rządu
i Mniejszości Narodowych i Etnicznych
Grzegorz Kuprianowicz**

Lublin, 20 maja 2025 r.

17/2025

**Szanowny Pan
Rafał Trzaskowski
Kandydat
na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej**

Szanowny Panie,

wśród obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, którzy 1 czerwca 2025 roku w drugiej turze wyborów prezydenckich wybierać będą Prezydenta RP są także osoby należące do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym. Obok kwestii dotyczących całego społeczeństwa, ważnych dla wszystkich obywateli Rzeczypospolitej, dla tej szczególnej grupy obywateli, jaką są osoby należące do mniejszości narodowych i etnicznych, duże znaczenie podczas podejmowania decyzji wyborczych będą miały poglądy, deklaracje i plany kandydatów na ten najwyższy urząd RP, odnoszące się do zagadnień istotnych właśnie dla mniejszości narodowych i etnicznych, mających wpływ na możliwości zachowania przez nas własnej kultury, języka, tradycji, czy szerzej – zachowania swojej tożsamości.

Przestrzeganie praw osób należących do mniejszości narodowych, etnicznych czy językowych oraz stworzenie dla tej grupy obywateli warunków dla podtrzymywania i rozwoju własnej tożsamości, odmiennej od tożsamości większości społeczeństwa, jest standardem w państwie demokratycznym. Praktyczna realizacja praw mniejszości jest swoistym papierkiem lakmusowym pokazującym kondycję systemu demokratycznego w państwie. Bieżący rok jest szczególny w kontekście gwarantowania praw mniejszości w Polsce, gdyż obchodzimy właśnie 20. rocznicę uchwalenia przez Sejm ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym. Wydarzenie to wprowadziło zagadnienie gwarancji praw mniejszości w RP na nowy poziom, gdy obok zapisów dotyczących praw mniejszości zawartych w Konstytucji RP pojawiła się w porządku prawnym państwa ustawa regulująca szczegółowo status i prawa mniejszości. Jednym z następstw uchwalenia ustawy było powstanie Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, która stała się nie tylko miejscem dialogu między władzami państwowymi a mniejszościami, ale także formalnym przedstawicielstwem mniejszości w Polsce.

W celu stworzenia dla osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym pełniejszej możliwości podjęcia świadomego wyboru najlepszego kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, jako reprezentujący mniejszości współprzewodniczący Komisji Wspólnej Rządu i Mniejszości Narodowych i Etnicznych, chciałbym zwrócić się do Pana z prośbą o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania dotyczące kwestii dla nas – mniejszości – szczególnie istotnych.

1. Jak widzi Pan miejsce mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym w społeczeństwie polskim?

2. Jaki jest Pana stosunek wobec postulatu powołania w Polsce instytucji kultury mniejszości narodowych i etnicznych oraz stworzenia systemu finansowania kultury mniejszości ze środków publicznych zapewniającego stabilność i ciągłość działań służących zachowaniu i rozwojowi kultury i tożsamości mniejszości, a nie finansowania życia kulturalnego mniejszości jedynie w ramach obowiązującego obecnie systemu jednorocznych dotacji?

3. Czy poparłby Pan i podpisał jako Prezydent RP nowelizację ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych, poszerzającą prawa mniejszości oraz wprowadzającą nowe rozwiązania służące stworzeniu lepszych warunków dla zachowania przez mniejszości własnej kultury, języka, tradycji i tożsamości?

4. Jakie działania podejmie Pan jako Prezydent RP w odniesieniu do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym? Czy planuje Pan podejmowanie działań skierowanych do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, wspierające je w staraniach o zachowanie własnego języka, kultury, tradycji oraz tożsamości narodowej?

5. Czy widzi Pan potrzebę zaangażowania Prezydenta RP w działania na rzecz budowania w społeczeństwie polskim atmosfery otwartości i pełnej akceptacji wobec obywateli RP innej niż polska narodowości, języka i kultury oraz wobec ich dążenia do zachowania własnej tożsamości?

6. Jaki jest Pana stosunek wobec używania języków mniejszości oraz języka regionalnego w przestrzeni publicznej, w tym w odniesieniu do postulatów poszerzenia możliwości używania tych języków w instytucjach publicznych na terenach zamieszkałych przez mniejszości oraz szerszego wprowadzania nazw miejscowości także w językach mniejszości i w języku regionalnym?

7. Czy w Pana przekonaniu właściwy jest podnoszony przez niektórych polityków postulat stosowania wobec mniejszości narodowych w Polsce tzw. „polityki wzajemności”, tzn. uzależniania działań państwa polskiego wobec obywateli RP należących do mniejszości od polityki innych państw (np. od polityki tych państw wobec mniejszości polskiej lub zamieszkujących tam obywateli RP)?

8. Jakie działania powinna podjąć Rzeczpospolita Polska w celu zapewnienia realizacji zobowiązań międzynarodowych gwarantujących prawa mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, w tym w szczególności Konwencji ramowej o ochronie mniejszości narodowych oraz Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych?

9. Czy widzi Pan potrzebę zapewnienia mniejszościom narodowym i etnicznym reprezentacji w parlamencie RP i zmiany w tym zakresie obecnego systemu wyborczego, który nie gwarantuje dla mniejszości narodowych i etnicznych zasiadania w parlamencie jej przedstawicieli, a tym samym pozbawia społeczności mniejszościowe realnej partycypacji politycznej na poziomie parlamentu?

10. Jaki jest Pana stosunek wobec zachowywania przez mniejszości narodowe i etniczne oraz społeczność posługującą się językiem regionalnym pamięci historycznej odmiennej niż dominująca w narracji publicznej w Polsce? Czy w Pana przekonaniu instytucje państwa polskiego w swych działaniach dotyczących pamięci narodowej i polityki historycznej powinny uwzględniać także wrażliwość obywateli RP należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym?

Rola Prezydenta RP zarówno w kształtowaniu atmosfery społecznej wokół osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym mniejszości, jak też w kreowaniu polityki państwa wobec mniejszości jest bardzo ważna i ma również wymiar symboliczny. Stąd bardzo liczymy na Pana odpowiedź na powyższe pytania.

Odpowiedzi na te dziesięć pytań, skierowanych przeze mnie do obu kandydatów na urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, którzy weszli do drugiej tury wyborów prezydenckich, zostaną niezwłocznie opublikowane oraz przekazane dla wszystkich mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym. Jestem przekonany, że będą one niezwykle pomocne w podejmowaniu przez członków społeczności mniejszościowych decyzji wyborczych w dniu 1 czerwca 2025 roku.

Z wyrazami szacunku,

Grzegorz Dąbrowski